

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/125/2016
Identifikačné číslo spisu:	6713209454
Dátum vydania rozhodnutia:	22.02.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:6713209454.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu L., bývajúceho v M., zastúpeného JUDr. Ľubomírom Hlbočanom, advokátom so sídlom v Bratislave, Vajnorská 20, proti žalovanému Majetkovému Holdingu, a.s., Prievozská 2/A, Bratislava, IČO: 35 823 364, zastúpenému Mgr. Martinom Babčaníkom, advokátom so sídlom v Bratislave, Prievozská 2/A, o určenie, že záložné právo tu nie je, ktorá právna vec je vedená na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 7 C 109/2013, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23. februára 2016 sp. zn. 14 Co 1527/2014, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23. februára 2016 sp. zn. 14 Co 1527/2014 a uznesenie Okresného súdu Zvolen z 23. júla 2014 č. k. 7 C 109/2013-119 z r u š u j e a konanie vo veci z a s t a v u j e.

Žalovaný má nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, odvolacím a dovolacím súdom.

Odôvodnenie

1. V konaní o žalobe, aby súd určil, že záložné právo tu nie je („nie je dané a nevzniklo“), žalovaný v podaní súdu doručenom 5. marca 2014, okrem iného, uviedol, že „ak súd napriek preukázanej prekážke litispendencie toto súdne konanie pod sp. zn. 7 C 109/2013 bez ďalšieho nezastaví, potom navrhujeme, aby súd toto konanie prerušil až do právoplatného skončenia konania vedeného Okresným súdom Zvolen pod sp. zn. 8 C 98/2006, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre konanie v tomto konaní“.

2. Súd prvej inštancie uznesením z 23. júla 2014 č. k. 7 C 109/2013-119 návrh žalovaného na prerušenie konania zamietol. Rozhodol tak majúci za to, že konanie vedené pod sp. zn. 8 C 98/2006 o žalobe Majetkového Holdingu, a.s. (žalovaného v preskúmvanom konaní) o splnení povinnosti žalovanými Y. a L. (žalobcom v preskúmvanom konaní) z úverovej zmluvy „nemá relevantný význam“ pre rozhodnutie súdu v prejednávanej veci, pretože v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 98/2006 sa súd nemusí zaoberať otázkou platnosti zmluvy o zriadení záložného práva, keďže titulom žalobcom požadovaného splnenia povinnosti je úverová zmluva a nie ju zabezpečujúca záložná zmluva.

3. Odvolací súd uznesením z 23. februára 2016 sp. zn. 14 Co 1527/2014 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie. Stotožnil sa s dôvodmi napadnutého rozhodnutia a na ich doplnenie uviedol, že žalovaný neopodstatnene tvrdí prekážku litispendencie, pretože nie je tu daná totožnosť predmetov konaní („právo na plnenie - resp. určovacia žaloba“). Navyše „záväzný je len právoplatný rozsudok, nie jeho odôvodnenie“. Pokiaľ by sa aj v konaní sp. zn. 8 C 98/2006 „teoreticky“ riešila prejudiciálne otázka platnosti zmluvy o zriadení záložného práva, nebude mať záver tohto riešenia za následok výmaz záložného práva z katastra nehnuteľností, keďže pre taký výmaz je potrebný „deklaratórny určujúci výrok súdu“.

4. Proti uzneseniu odvolacieho súdu žalovaný podal 26. apríla 2016 dovolanie. Navrhol napadnuté rozhodnutie zrušiť a „vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie“, pretože pokračovaniu v konaní o určovacej žalobe bráni prekážka v tej istej veci začatého konania, ktorú tvorí konanie vedené pod sp. zn. 8 C 98/2006, v ktorom voči žalobcovi uplatňuje „nárok titulom záložného práva“. V tomto konaní o splnenie povinnosti bude súd posudzovať ako predbežnú otázku aj otázku platnosti záložnej zmluvy, a teda otázku existencie záložného práva. Skôr začaté konanie o žalobe o plnenie zakladá tak prekážku litispendencie pre následne začaté konanie o určovacej žalobe, „keďže ide o rovnaké subjektívne právo“.

5. Žalobca navrhol dovolanie odmietnuť.

6. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Zohľadňujúc vzájomnú súvzťažnosť ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok dovolaní podaných do 30. júna 2016, ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní, sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný (viď tiež závery prijaté v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 36/1995).

8. Dovolanie podané do 30. júna 2016, v prípade ktorého podľa vtedy platnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napr. pre nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania uvedenej v § 241 ods. 1 veta druhá zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“)] ani pre odmietnutie dovolania (napr. z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ OSP) vyvolalo procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

9. Podľa dovolacieho súdu v danej sporovej veci je daný dôvod na meritórny dovolací prieskum dovolaním žalovaného napadnutého rozhodnutia.

10. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 OSP). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 OSP a proti uzneseniu § 239 OSP. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 OSP.

11. V danom prípade je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o neprerušení konania, proti

ktorému uzneseniu ustanovenie § 239 ods. 3 OSP dovolanie nepripúšťať. Žalovaným sledovaný účel podania dovolania by preto nastal len vtedy, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 ods. 1 OSP.

12. Žalovaný v dovolaní tvrdí vadu podľa § 237 ods. 1 písm. d/ OSP, ktorá podľa neho spočíva v tom, že konanie o jeho žalobe vedené na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 8 C 98/2006, kde sa domáha rozhodnutia o splnení povinnosti (aj) terajším žalobcom zaplatiť mu 10 636,99 €, v ktorom konaní sa ako predurčujúca rieši aj otázka platnosti zmluvy z 19. augusta 1991 o zriadení záložného práva, tvorí prekážku už začatého konania pre konanie vedené na tom istom súde pod sp. zn. 7 C 109/2013 o žalobe o určení, že predmetné záložné právo „nie je dané a nevzniklo“.

13. Začatie konania bráni tomu, aby o tom istom spore prebiehalo na súde iné konanie (§ 159, prvá veta CSP). Prekážka konania začatého o tom istom spore patrí k podmienkam konania, ktorých nedostatok súdu znemožňuje rozhodnúť vo veci samej. Prekážka veci začatej bráni tomu, aby bola prejednaná a rozhodnutá vec, o ktorej už bolo skôr začaté konanie. Takýto nedostatok podmienky konania nemožno odstrániť, preto súd po jeho zistení musí konanie v ktoromkoľvek štádiu bez ďalšieho zastaviť. O prekážku veci začatej v zmysle uvedeného ustanovenia ide vtedy, keď v neskôr začatom konaní ide o ten istý nárok, o ktorom už bolo skôr začaté iné konanie, teda ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb.

14. Okresný súd Zvolen koná pod sp. zn. 8 C 98/2006 o žalobe Majetkového Holdingu, a.s. (žalovaného v preskúmvanej veci) proti Y. a L. (žalobcovi v preskúmvanej veci) o splnení povinnosti zaplatiť 10 636,99 €. Skutkovým a právnym základom žaloby voči Y. je dlh z úverovej zmluvy a voči L. je žaloba podaná ako vlastníčkovi zálohu zabezpečujúceho záväzok z úverovej zmluvy.

15. Ten istý súd koná pod sp. zn. 7 C 109/2013 o žalobe L. proti Majetkovému Holdingu, a.s., ktorou žalobou sa žalobca domáha určenia, že záložné právo zabezpečujúce pohľadávku Majetkového Holdingu voči Y. tu nie je („nie je dané a nevzniklo“).

16. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že konanie vedené na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 8 C 98/2006 bráni konaniu vedenému na tom istom súde pod sp. zn. 7 C 109/2013, pretože ide o tú istú právnu vec, t. j. o právnu vec s rovnakým predmetom konania a identickými stranami sporu.

17. Ten istý predmet sporu je daný vtedy, ak v konaní ide o nárok, ktorý je vyvodzovaný z rovnakých skutkových okolností. Podľa dovolacieho súdu niet pochybností o tom, že čo sa týka podmienky rovnakého základu nároku, tá je splnená. Ide o tú istú zmluvu, zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam z 19. augusta 1991. Ďalšia otázka však spočíva v tom, či je splnená aj podmienka toho istého predmetu sporu vzhľadom k tomu, že v jednom spore (sp. zn. 8 C 98/2006) sa žalobca Majetkový Holding, a.s. domáha splnenia povinnosti plniť v peniazoch, okrem žalovaným Y., aj žalovaným L., v druhom spore (sp. zn. 7 C 109/2013) sa ale žalobca L. domáha určenia, že záložné právo zabezpečujúce pohľadávku Majetkového Holdingu voči Y. tu nie je („nie je dané a nevzniklo“). Dovolací súd má za to, že výhrada neexistencie záložného práva, uplatnená žalobou o určenie (o ktorej sa koná pod sp. zn. 7 C 109/2013), môže byť uplatnená aj ako obrana proti žalobe o splnenie povinnosti vyplývajúceho zo záložného práva (o ktorej sa koná pod sp. zn. 8 C 98/2006), ktorú obranu L. aj uplatnil. Požiadavka tej istej veci sa nespája vždy s tým istým nárokom uplatneným pred súdom; táto požiadavka je splnená, ak ide o podstatu uplatneného nároku. To znamená, že návrh, ktorý smeruje k súdu nemusí mať totožné znenie, ale základ tohto nároku musí byť spoločný (pozri napr. Rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev zo dňa 8.12.1987, Case 144/86. Gubisch Maschinenfabrik KG v Giulio Palumbo. odsek 16,17). Obidva spory tak majú podľa dovolacieho súdu rovnaký predmet.

18. Otázka platnosti záložnej zmluvy [že záložné právo zabezpečujúce pohľadávku Majetkového Holdingu voči Y. tu nie je („nie je dané a nevzniklo“)] bude predmetom skúmania súdu (viď uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 2015 sp. zn. 14 Co 639/2013, 14 Co 640/2013, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Zvolen z 26. júna 2013 č. k. 8 C 98/2006-608 sčasti zrušený, okrem

iného z dôvodu, že súd prvej inštancie sa vôbec nezaoberal otázkou vzniku záložného práva). K ostatne uvedenému konaniu dovolací súd poznamenáva, že uznesením súdu prvej inštancie z 2. augusta 2016 bolo toto konanie prerušené do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 7 C 109/2013. Uznesenie o prerušení konania dosiaľ nenadobudlo právoplatnosť.

19. Podľa dovolacieho súdu je splnená aj podmienka tých istých strán. Nie je totiž rozhodujúce, že v paralelne prebiehajúcich konaniach sporové strany vystupujú v iných procesných postaveniach.

20. Nie je prekážkou vzniku litispendencie z dôvodu totožnosti strán sporu, že v konaní sp. zn. 8 C 98/2006 je okrem L. žalovaný aj Y., dlžník z úverovej zmluvy. Ak v dvoch súčasne prebiehajúcich konaniach nevystupujú úplne identické strany z dôvodu, že v jednom z konaní sú stranami aj ďalšie osoby, prekážka litispendencie sa neuplatní všeobecne, ale len voči stranám, ktoré sa v oboch konaniach prelínajú. Dôležitým bodom pri posudzovaní podmienky tých istých strán je aj fakt, že je potrebné vždy skúmať ich právne záujmy, ktoré strany reprezentujú.

21. Dovolací súd na základe uvedeného konštatuje, že konanie o žalobe na splnenie povinnosti vytvára prekážku litispendencie pre konanie o žalobe o určenie, pretože otázka či tu právo je alebo nie je bude posúdená v konaní o žalobe na plnenie z toho istého právneho vzťahu alebo práva.

22. Majúc na zreteli vyššie uvedené, dovolací súd dospel k záveru, že uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23. februára 2016 sp. zn. 14 Co 1527/2014 a uznesenie Okresného súdu Zvolen z 23. júla 2014 č. k. 7 C 109/2013-119 treba zrušiť, pretože boli vydané v konaní, ktorému bráni prekážka iného v tej istej veci začatého konania, a konanie v preskúmvanej veci zastaviť (§ 450 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.